

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres ref
17/2770-1

Vår ref
17/3145-6

Dato
19. oktober 2017

NOU 2017: 13 Ny sentralbanklov. Organisering av Norges Bank og Statens pensjonsfond utland - Høring

Vi viser til brev av 23. juni 2017 om ovennevnte.

KMD tar ikke stilling til om forvaltningen av Statens Pensjonsfond Utland (SPU) bør legges utenfor Norges Bank. Men KMD er enig i at dersom forvaltningen legges utenfor Norges Bank bør den ikke organiseres som en del av statsforvaltningen, men som et selvstendig rettssubjekt. Nedenfor pekes det på enkelte synspunkter på de vurderingene utvalget har, og tilrådinger til forhold som bør vurderes nærmere i det videre arbeidet av en eventuell organisering av SPU utenfor Norges Bank.

KMD deler utvalgets oppfatning om at opprettelse av et selskap som et eget rettssubjekt kan legge til rette for at departementet kan styre selskapet som eier, samtidig som forvalterselskapet har uavhengighet i den løpende driften og organiseringen av virksomheten. I tråd med påpekningen fra utvalget må det i så fall etableres gode ordninger for tilsyn og kontroll med virksomheten, men på en slik måte at det er en klar rolledeling mellom eier og forvalter.

I stortingsmeldingen om forvaltningspolitikk (St.meld. nr.19 2008-2009) er det lagt til grunn at virksomheter med sektorpolitiske oppgaver (som organiseres utenfor statsforvaltningen) normalt bør organiseres som statsforetak. I meldingen pekes det på at bruken av særlovsorganisering er uheldig, med henvisning til to offentlige utvalgsutredninger (NOU 2004:7 Reinertsenutvalget, og NOU 2003:34 Sandutvalget). I meldingen henvises det også til at Sandutvalget pekte på at de særlige hensynene som ble lagt til grunn for oppretting av særlovsselskap kunne vært ivaretatt gjennom bruk av vedtekter i et statsforetak.

Postadresse
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo
postmottak@kmd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.kmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 858

Avdeling
Administrasjonsavdelingen

Saksbehandler
Sissel Watz
22 24 68 66

KMD vil peke på at det er vanskelig å se at ikke statsforetaksformen vurdert opp mot de kriterier utvalget stiller opp i kapitel 26, blant annet om stabile rammer for forvaltningen og evne til å skape høy avkastning, vil kunne være en hensiktsmessig organisasjonsform for forvaltningen av SPU, dersom forvaltningen skal legges utenfor Norges Bank.

Utvalget peker på at statsforetaksformen ikke er like kjent som aksjeselskapsformen i utlandet, og at dette gjør statsforetaksformen som lite aktuell. KMD mener dette er et lite relevant argument, også i lys av at utvalget selv foreslår særlovsorganisering av virksomheten. Særlovsorganisering har også det ved seg at hvordan virksomheten og styring og ansvar er besluttet organisert må forklares for utenlandske aktører.

Utvalget peker på at virksomhetens mandat ikke egner seg for vedtektsfesting, og at det nødvendigvis gjør lovbestemmelser om forankring av mandatet for virksomheten. KMD er noe spørrende til at ikke mandatet kan vedtektsfestes, men vil peke på at ved valg av en kjent selskapsform kan man enten vedtektsfeste mandatet eller i vedtektene vise til at eier vil fastsette nærmere mandat for virksomheten gjennom bestemte prosedyrer, så lenge de ikke er i strid med den aktuelle selskapslovgivningen. Den praksis det har vært om å legge frem meldinger for Stortinget om virksomheten for en del viktige statlige eide sektorselskaper, er ganske parallell til det som kan gjøres dersom det er ønskelig å legge frem mandatet for utøvelsen av eierskapet til SPU for Stortinget. KMD kan ikke se at dette i seg selv tilsier behov for å opprette virksomheten som et særlovsselskap, dersom forvaltningen skal legges utenfor Norges Bank.

Departementet deler utvalgets vurderinger av viktigheten av et kompetent styre for SPU. For å bevare legitimitet og tillit til forvaltningen må styret vise åpenhet og evne å kommunisere godt med fondets eiere. Statens pensjonsfond utland eies av det norske folket. Finansdepartementet representerer eierne på vegne av Stortinget. Styret må derfor ha en god dialog med departementet og en klar og informativ kommunikasjon med allmennheten. Åpenhet om forvaltningen, herunder om resultater, risiko ved investeringene, kostnader og ressursbruk mv. er viktig i en slik sammenheng.

Utvalget foreslår at styret bør oppnevnes av Kongen i Statsråd. KMD er spørrende til behovet for å avvike ordinære prosedyrer for valg av styret i statlig heleide selskaper og foretak, dersom forvaltningen skal legges utenfor Norges Bank. Ved at finansministeren, i henhold til statsforetaksloven, opptrer som foretaksmøte (tilsvarende generalforsamling i aksjeselskaper) er ansvaret for oppnevningen tydelig plassert, og Stortinget kan stille statsråden til ansvar for dette dersom det skulle være tvil om forhold rundt valg av styret. Det vil sikre tilstrekkelig tydelige ansvarsforhold og dermed bidra til å opprettholde tillit til at foretaket er underlagt tilfredsstillende folkevalgt kontroll.

Utvalget har i sitt forslag lagt til grunn at Finansdepartementets oppgave som eier og ansvarlig forvalter er å godkjenne regnskapet og sørge for at selskapet har en kompetent og velfungerende regnskapsrevisjon, noe som vil følge av normal selskapslovgivning hvis man

legger aksjeselskapsloven eller statsforetaksloven til grunn for organisering av virksomheten. Utvalget peker på at eier bør føre tilsyn på en del områder i tillegg:

- hvor godt virksomheten oppfyller mandatet
- at styret har tilfredsstillende styring og kontroll med administrasjon og virksomhet
- følge virksomhetens ressursbruk over tid

Dette kan betraktes som helt normale eierfunksjoner, og det er spørsmål hvorvidt det er behov for å lovfeste dette, og at det i seg selv er nok til at virksomheten bør organiseres som et særlovsforetak, dersom forvaltningen skal legges utenfor Norges Bank. Det samme gjelder spørsmålet om at Finansdepartementets vurderinger om forvalters måloppnåelse og om tilsynet for øvrig foreslås medelt Stortinget i årlige meldinger. Det bør være tilstrekkelig at disse spørsmålene fastlegges i forslaget overfor Stortinget om hvordan virksomheten skal organiseres, og at Stortinget slutter seg til disse prinsippene, uten at de trenger å lovfestes.

På denne bakgrunn mener KMD det bør gjøres en grundigere vurdering av om ikke SPU bør organiseres som et statsforetak i det videre arbeidet med å vurdere reformer av Norges Bank og forvaltningen av SPU, dersom forvaltningen legges utenfor Norges Bank.

Med hilsen

Hanne Finstad (e.f.)
avdelingsdirektør

Sissel Watz
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer